

Ewaluacja Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego 2019

Tomasz Piątek (tpiatek@stocznia.org.pl)

Rafał Rudnicki (rrudnicki@stocznia.org.pl)

Warszawa-Szczecin, 13 grudnia 2018 r.

Niniejszy raport przedstawia najważniejsze wnioski z ewaluacji edycji 2019 Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego. Badanie zostało zrealizowane przez Fundację Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” na zlecenie Biura Dialogu Obywatelskiego Urzędu Miasta Szczecina.

Celem badania była ocena przebiegu tegorocznej edycji SBO, identyfikacja mocnych i słabych stron procesu oraz wypracowanie rekomendacji działań, które miałyby na celu poprawę jakości kolejnych edycji.

Raport składa się z sześciu części: rozpoczyna go niniejsze (1) wprowadzenie, a następnie przedstawiono (2) środki na budżet obywatelski w Szczecinie w porównaniu z innymi miastami o podobnej wielkości. W dalszej kolejności omówiono wnioski idące zgodnie z tokiem procesu SBO, dotyczą więc: (3) tworzenia projektów i ich weryfikacji, (4) promocji projektów, (5) głosowania oraz (6) realizacji.

W ramach procesu badawczego zrealizowano następujące działania:

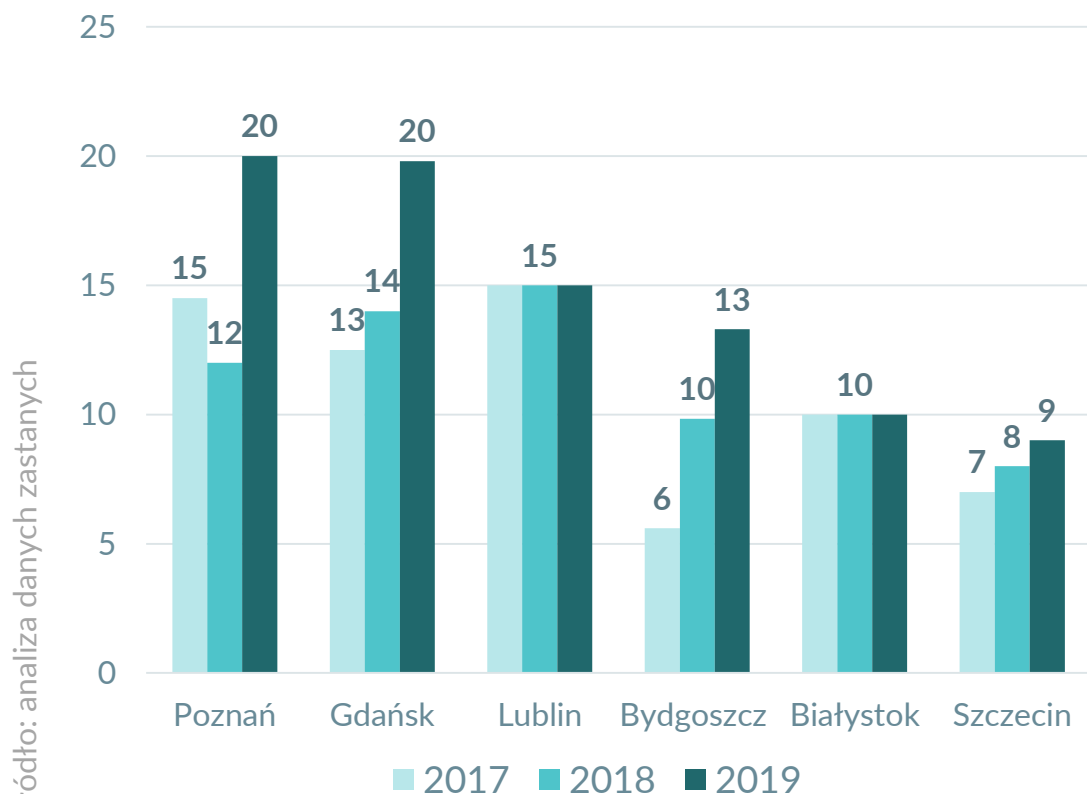
- Badanie ilościowe za pomocą **kwestionariusza internetowego dla osób głosujących** w SBO 2019. Sondaż ten przeprowadzony był bezpośrednio po głosowaniu. Łącznie ankietę wypełniło 3297 osób (tj. 15,3% spośród wszystkich osób, które oddały głos). Zebrane dane zostały poddane procedurze ważenia stratyfikacyjnego, tak aby odpowiadały rzeczywistej strukturze populacji głosujących przy uwzględnieniu wieku i płci, dzięki czemu wyniki można uznać za reprezentatywne.
- Badanie ilościowe za pomocą **kwestionariusza internetowego dla wnioskodawców** w SBO 2019. Ankieta została udostępniona wnioskodawcom do wypełnienia przez okres dwóch tygodni. Zebrano w ten sposób odpowiedzi od 14 osób, co stanowi zaledwie 14,4% wszystkich wnioskodawców. Należy więc mieć na uwadze, że dane pozyskane za pomocą tego narzędzia są niepełne, dlatego też wnioski powinno się wyciągać z zachowaniem dużej ostrożności.

- Badane jakościowe za pomocą **wywiadów telefonicznych z wnioskodawcami**. Rozmowy przeprowadzono w oparciu o uprzednio przygotowany scenariusz. Łącznie zrealizowano 15 wywiadów, podczas których pogłębiono wiedzę uzyskaną w części ilościowej.
- **Analiza danych zastanych** w postaci zbioru danych z głosowania, etapu składania wniosków oraz ich realizacji, z uwzględnieniem informacji nt. populacji Szczecina. Tam, gdzie było to możliwe, dane te zostały również porównane z wcześniejszymi edycjami SBO oraz budżetami obywatelskimi przeprowadzonymi w innych miastach o podobnej liczbie mieszkańców.
- **Spotkanie** z przedstawicielami władz oraz Urzędu Miasta Szczecina, podczas którego przedstawiono najważniejsze wnioski z ewaluacji.

ŚRODKI NA BUDŻET OBYWATELSKI

Budżet rośnie, ale cały czas jest niewielki...

KWOTA PRZEZNACZONA NA BO [mln zł]

Kwota przeznaczana na Szczeciński Budżet Obywatelski systematycznie rośnie – w tym roku było to 9 mln zł. Należy jednak przy tej okazji zaznaczyć, że w porównaniu z innymi miastami porównywalnej wielkości jest to kwota **stosunkowo niewielka**.

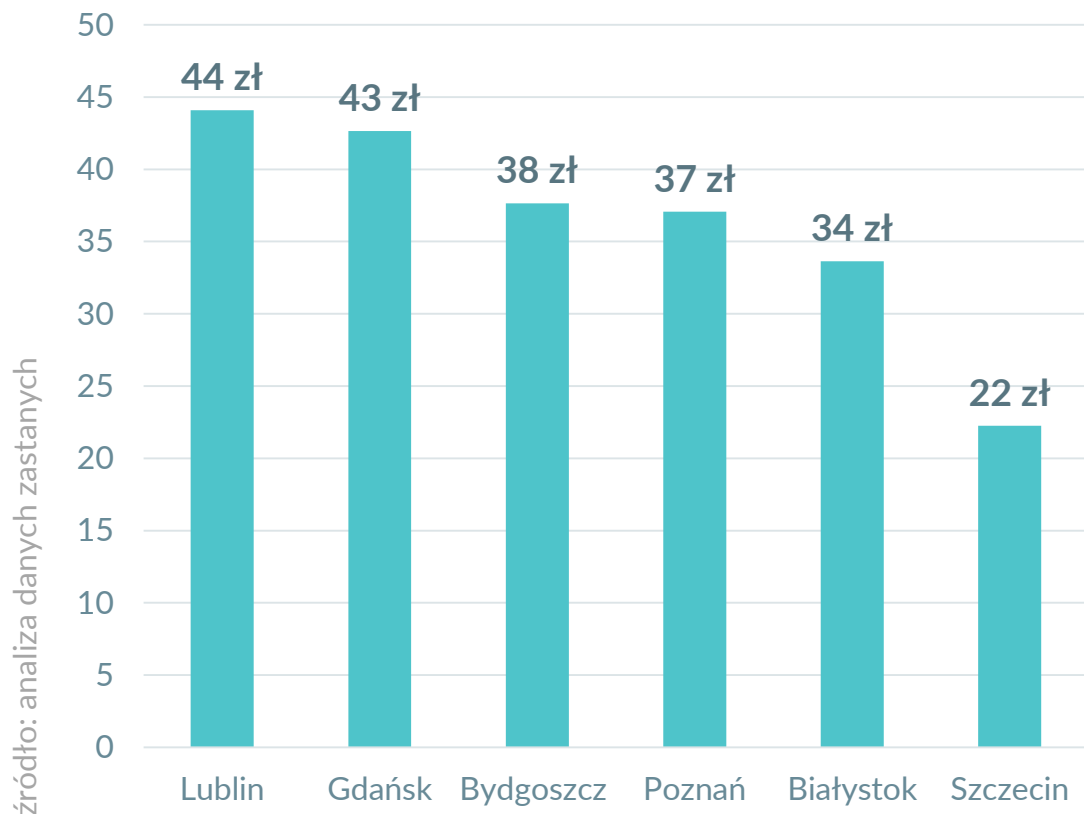
Docenić należy jednak **stopniowy wzrost** kwoty, w przeciwieństwie do takich miast jak Lublin czy Białystok, gdzie jest ona od kilku lat taka sama.

Wielu respondentów zwracało uwagę na to, że zwiększenie budżetu SBO byłoby korzystne dla całego projektu. Jak to ujął jeden z wnioskodawców:

Więcej pieniędzy w SBO! Chodzi o to, żeby zbudować pewną pozycję budżetu. [wywiad]

...zarówno w przeliczeniu na mieszkańca...

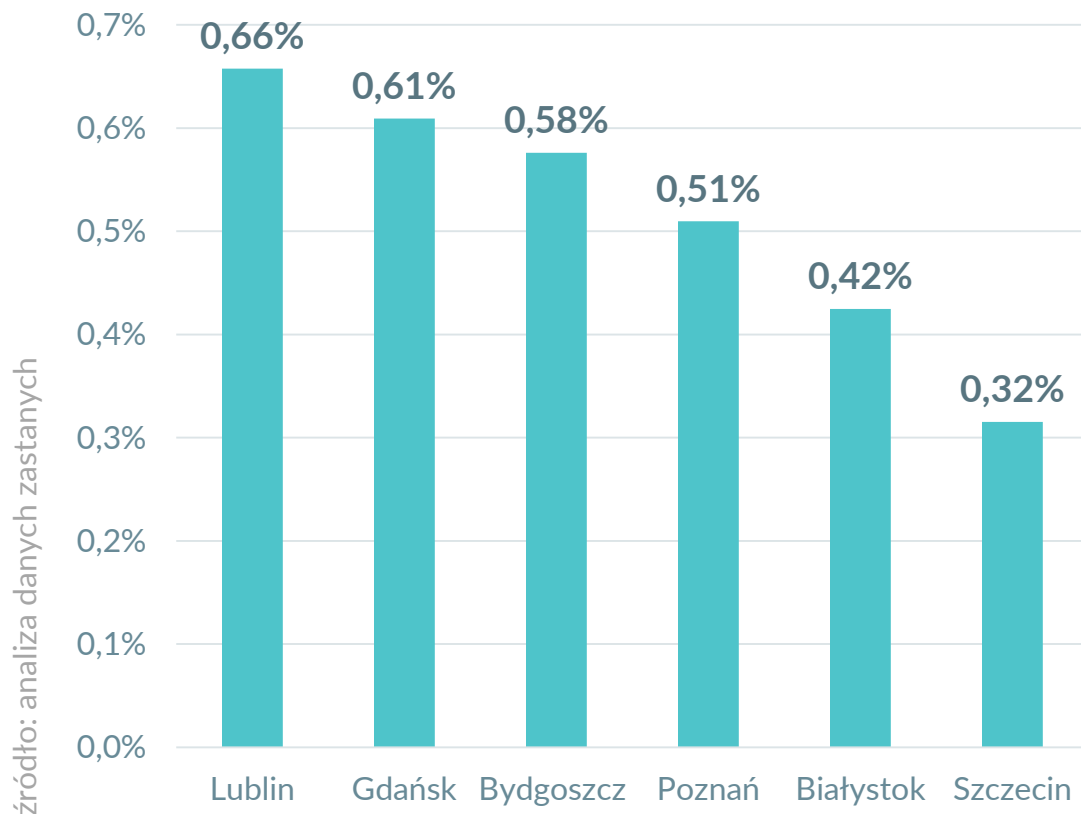
KWOTA PRZEZNACZONA NA BO W PRZELICZENIU NA MIESZKAŃCA [zł]

Kiedy przeliczymy te kwoty na jednego mieszkańca w każdym z analizowanych miast, Szczecin również **znajduje się na końcu stawki**. Na każdego Szczecinianina przypadły w tym roku 22 złote. Dla porównania, w Lublinie – u lidera rankingu – kwota ta wyniosła 44 złote.

...jak i jako odsetek wydatków miasta

KWOTA PRZEZNACZONA NA BO JAKO ODSETEK ŁĄCZNYCH WYDATKÓW MIASTA

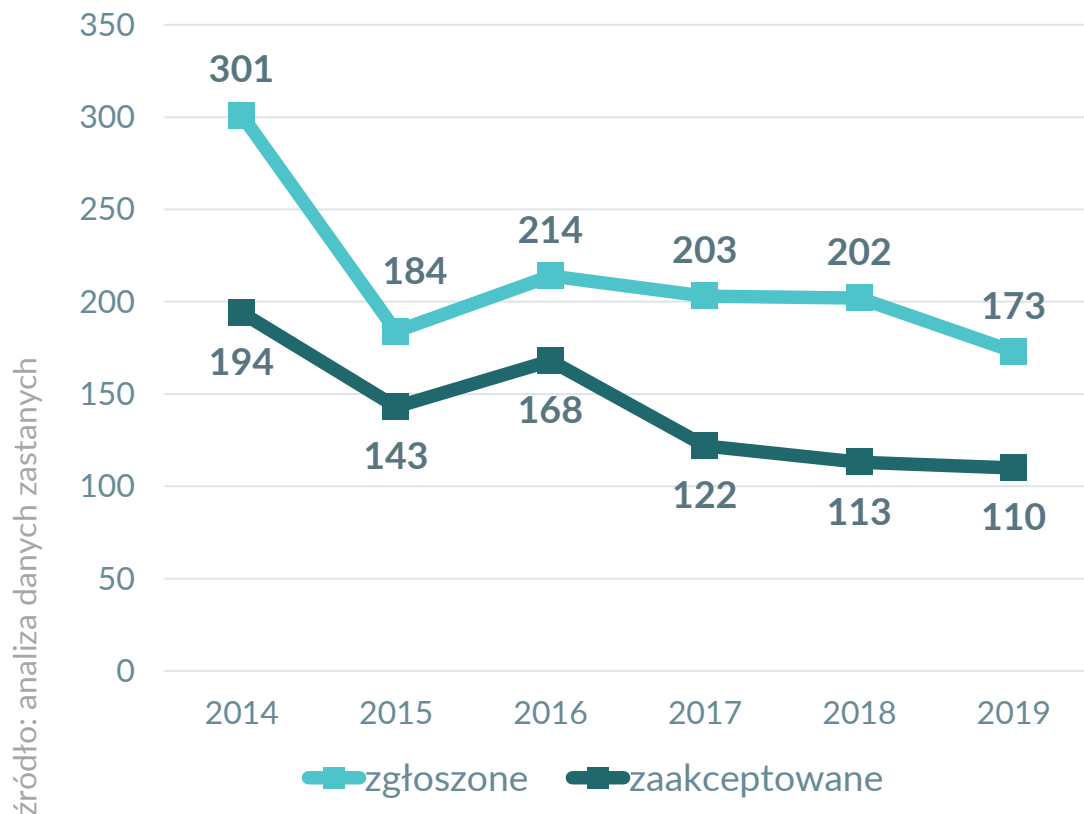
Klasyfikacja miast wygląda identycznie, kiedy porównamy też ich wydatki na budżet obywatelski jako odsetek łącznych wydatków miasta w budżetach na 2018 rok. Również w tym zestawieniu **Szczecin plasuje się na końcu z wartością 0,32%.**

TWORZENIE WNIOSKÓW I WERYFIKACJA

Spadek liczby zgłaszanych wniosków

LICZBA WNIOSKÓW

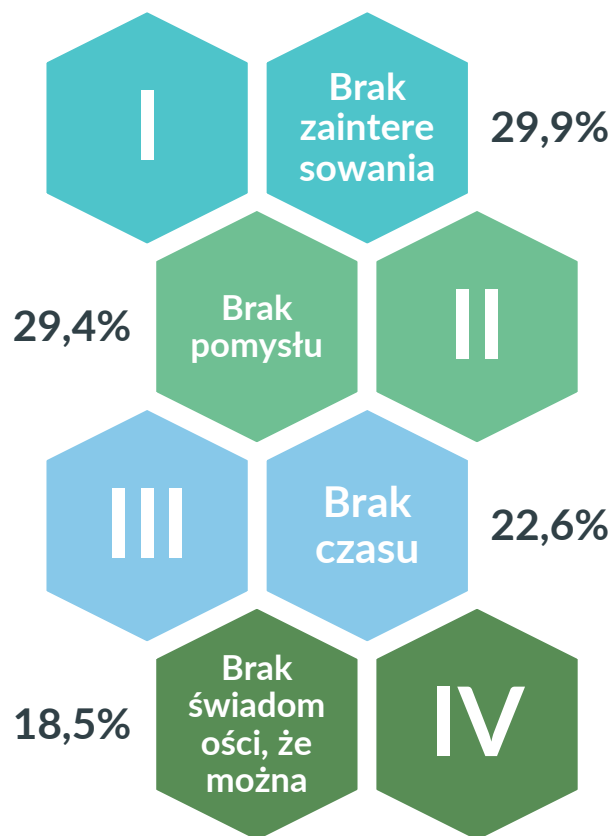
Po kilku latach utrzymywania się liczby zgłaszanych wniosków w okolicy 200, w tym roku nastąpił **spadek**. Było ich 173, czyli mniej o ok. 14% niż w edycji 2018.

Nie przełożyło się to jednak na spadek liczby wniosków dostępnych w głosowaniu, których w tym roku było 110. Należy jednak zauważyć, że w skali ostatnich 5 lat jest ich coraz mniej – w edycji 2014 mieszkańcy mogli wybierać spośród 194 projektów.

Warto zaznaczyć, że mieszkańcy nie odczuwają tego jako problem. Uwagi z ankiety dla głosujących wskazują, że bardziej niż na ilości zależy im na tym, żeby zgłaszane projekty były **lepsze jakościowo**.

Brakuje zainteresowania, a nie wiedzy

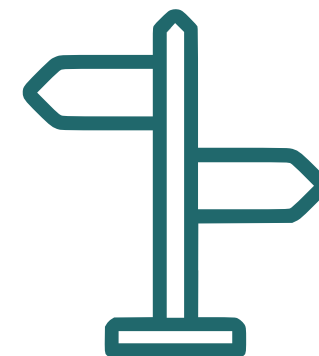
POWODY NIEZGŁASZANIA PROJEKTÓW

źródło: ankieta dla głoszących

Dlaczego zatem mieszkańcy nie zgłaszają projektów? Dwa główne powody to ogólnie pojęty **brak zainteresowania** takim działaniem oraz **brak pomysłu** na projekt, oba deklarowane przez około 1/3 respondentów. W komentarzach ankietowani często dopisywali, że projekty, które chcieliby zrealizować już są na liście.

Warto zaznaczyć, że powody „techniczne”, tj. na przykład brak wiedzy na temat tego jak wniosek napisać, były rzadziej zgłaszane. Dlatego w promocji należałoby raczej skupić się na **korzyściach z SBO** niż na szkoleniu z pisania wniosków. Być może dobrym pomysłem byłoby też utworzenie **banku pomysłów** na projekty.

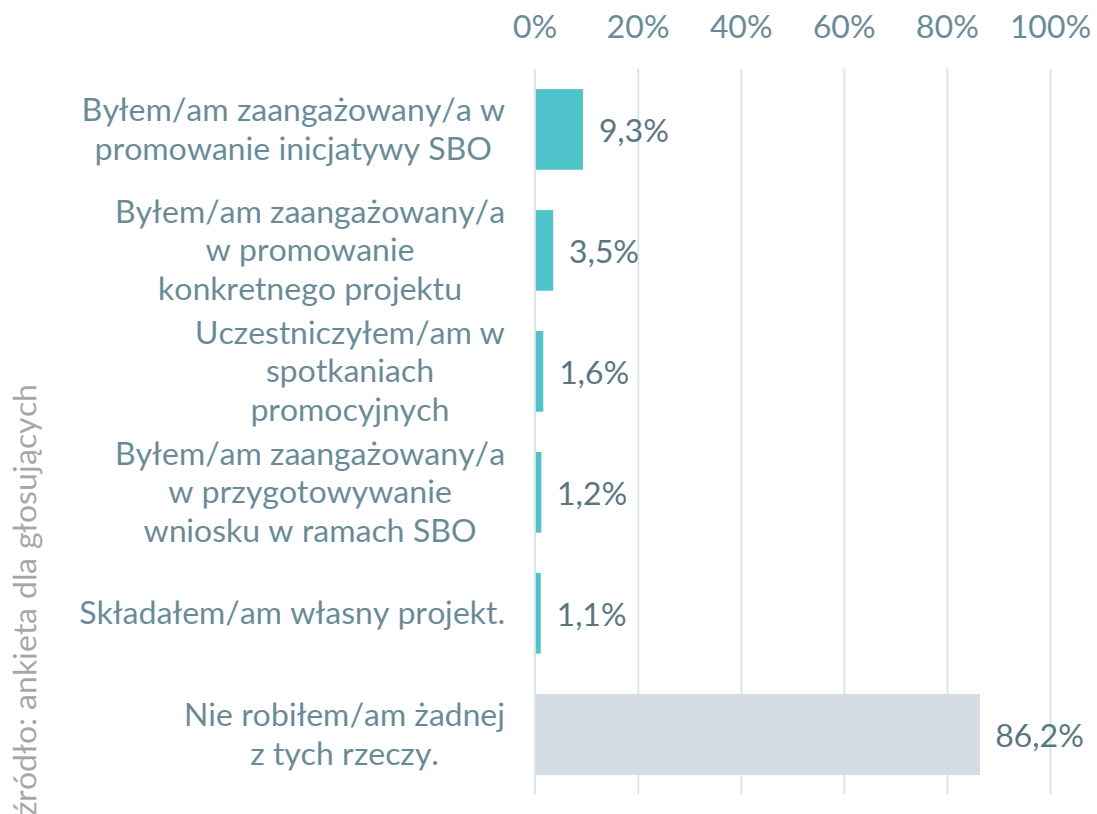

REKOMENDACJA!

1 na 100

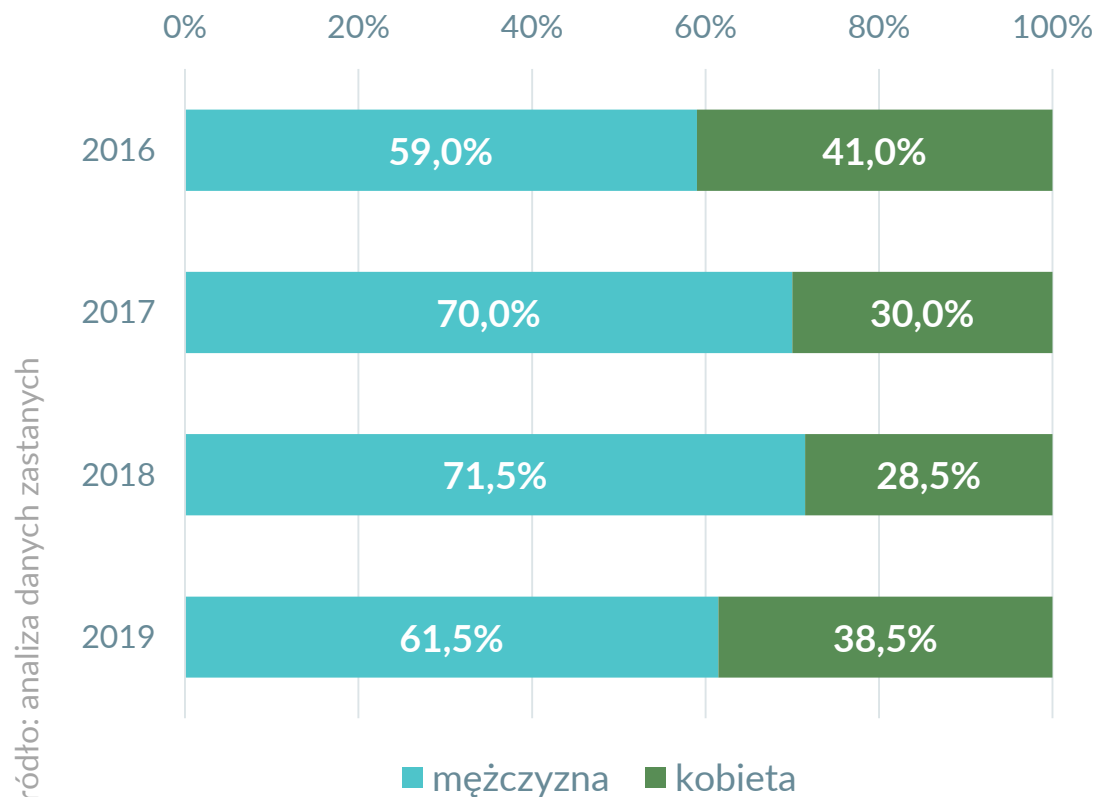
ZAANGAŻOWANIE W SBO 2019

Zaangażowanych w jakikolwiek sposób w SBO 2019 (poza oddaniem głosu) było 13,8% głosujących, czyli nieco mniej niż **1 na 100 mieszkańców Szczecina**.

Aktywność ta dotyczyła przede wszystkim promowania ogólnej idei SBO, tj. namawiania znajomych lub rodziny do głosowania oraz informowania innych o zasadach itp. Tego rodzaju działania deklaruje co dziesiąty ankietowany.

PŁEĆ WNIOSKODAWCÓW

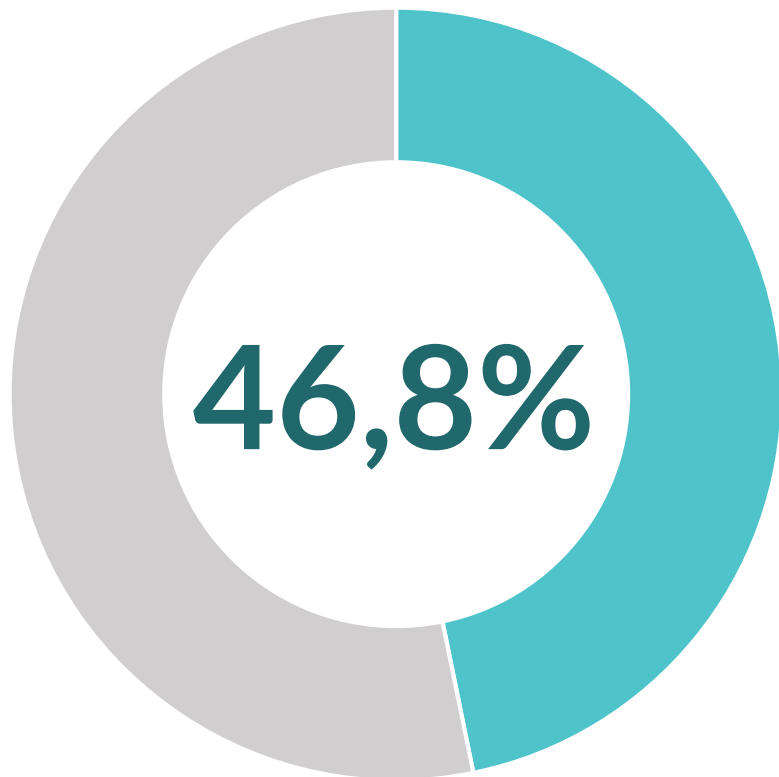

Kim są więc wnioskodawcy? W tegorocznej edycji SBO udało się zatrzymać obserwowany od kilku lat negatywny trend dominacji mężczyzn. Niemal **40% wnioskodawców to kobiety.**

Ponadto, wiemy również, że wnioski piszą przede wszystkim osoby w **średnim wieku** (8 na 12 ankietowanych ma między 30 a 45 lat), którzy w zdecydowanej większości legitymują się **wyższym wykształceniem** (9 na 12 osób).

Silna obecność Rad Osiedli...

ODSETEK WNIOSKÓW AUTORSTWA PRZEDSTAWICIELI RAD OSIEDLI

źródło: analiza danych zastanych

Ze względu na przewijające się uwagi o upolitycznieniu procesu postanowiliśmy sprawdzić, jaki udział w tworzeniu wniosków mają przedstawiciele Rad Osiedli w Szczecinie.

Jak się okazało, niemały. **Niemal co drugi wniosek** ma wśród autorów lub współautorów osobę zasiadającą w **Radzie Osiedla**. Kiedy uwzględnimy tylko wnioski zweryfikowane pozytywnie, odsetek ten wzrasta do 53,2%.

...ale zdarzają się też niezależni społecznicy

*Właśnie nie wiem, co mi to daje [śmiech].
Na osiedlu są realizowane rzeczy, które
nigdy w życiu nie byłyby zrealizowane,
gdyby nie SBO. Satysfakcja.*

*Bardzo dużo mi dał udział, bardzo wielu
ludzi poznałem, nawiązałem kontakty.
Dzięki temu zacząłem się interesować
organizacjami pozarządowymi dalej i
dzisiaj sam mam stowarzyszenie.*

*To jest taka odskocznia, która sprawia mi
ogromną przyjemność. Tak jak ktoś biega
albo chodzi do kina.*

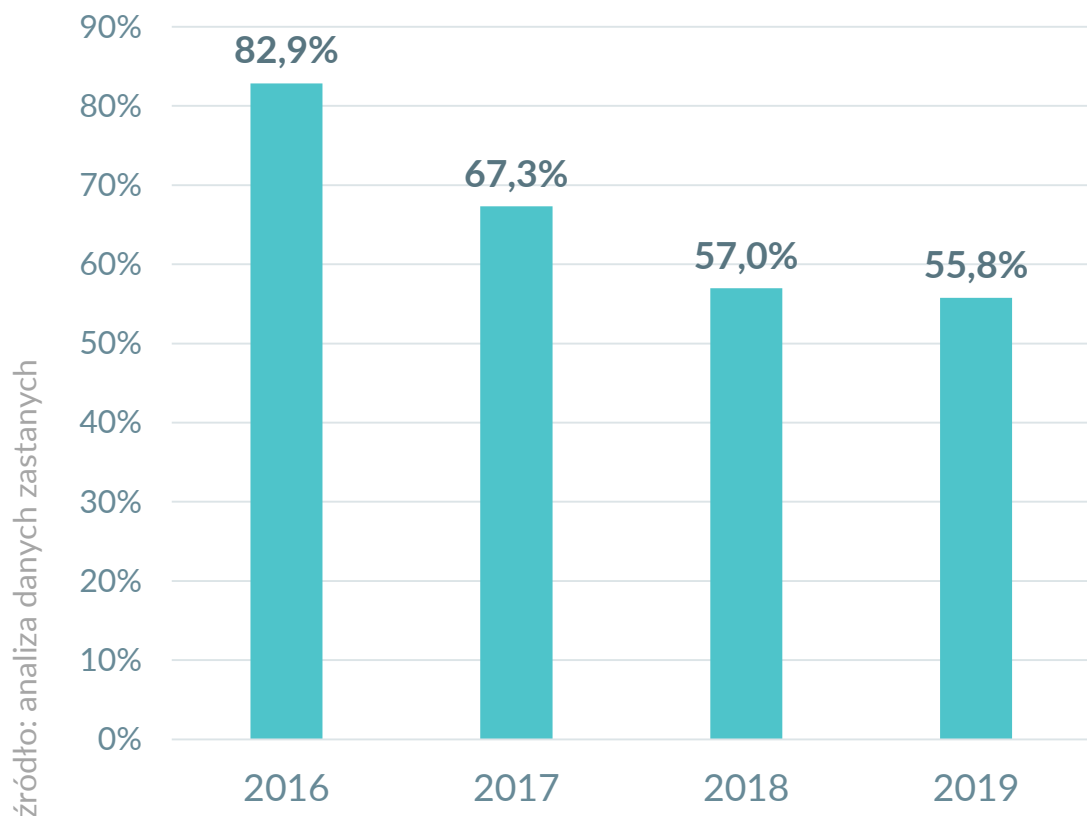
Znaczącą grupą wśród wnioskodawców są
też takie osoby, które angażują się w SBO,
bo **działanie społeczne to ich pasja**.
Czerpią satysfakcję z możliwości wpływu
na swoje otoczenie i zmiany Szczecina na
lepsze do miasto do życia.

Wydaje się, że to tacy ludzie często czerpią
z udziału w inicjatywie najwięcej. Liczne
głosy mówiły o **nabyciu umiejętności**
promowania swoich idei czy **pozyskaniu**
wiedzy na temat tego, jak działa miasto.
Rzadko, ale jednak zdarza się również, że
konsekwencją tego jest dalsza, bardziej
sformalizowana działalność społeczna.

Odsetek debiutantów stabilizuje się

DEBIUTANCI W SBO

W tegorocznej edycji SBO po raz pierwszy wnioski zgłosiły 82 osoby. Odsetek debiutantów systematycznie spadał od kilku edycji, w tym roku **utrzymał się na poziomie ok. 56%**.

Wydaje się, że taka proporcja jest zdrowa. Gwarantuje stabilny dopływ **świeżych pomysłów** przy jednoczesnej aktywności bardziej zaangażowanych mieszkańców regularnie zgłaszających wnioski, co powinno przyczyniać się do **poprawy ich jakości**.

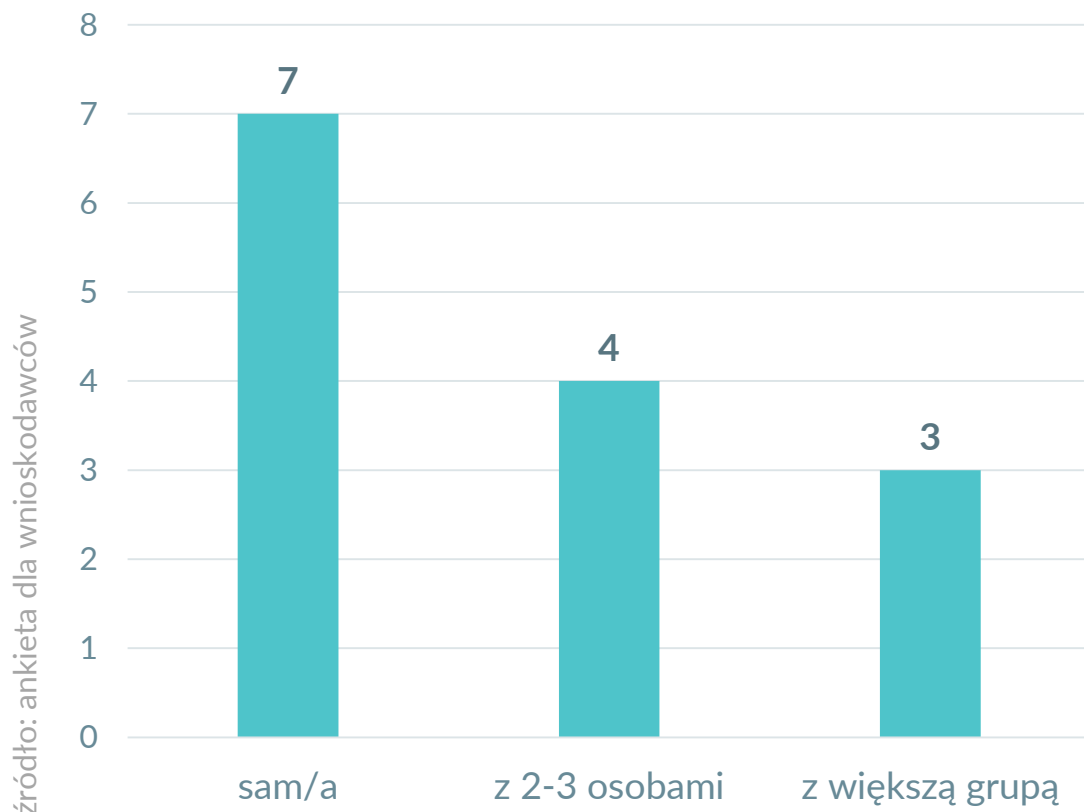
UWAGA: Analiza nie uwzględnia w tym zakresie edycji 2014 ze względu na brak danych.

SBO nie łączy wnioskodawców

PRZYGOTOWANIE WNIOSKU: SAMEMU CZY W GRUPIE?

Wnioskodawcy przygotowują projekty raczej **samodzielnie** (7 z 14 ankietowanych), albo w **małych grupach** (do 3 osób – tak deklaruje 4 z 14 respondentów).

Niemal zawsze są to osoby, które **znały się już wcześniej**, i które mieszkają na tym samym osiedlu, co wnioskodawca. Bardzo często są to członkowie rodziny (np. małżeństwa) lub przyjaciele.

Należy w związku z tym zauważyć, że proces przygotowania wniosku **nie miał** raczej w tej edycji **mocy zbliżania ludzi i budowania kapitału społecznego**.

Zastrzeżenia co do procesu weryfikacji

[Trudne było] kwestionowanie ocen przez zespół opiniujący i jednostki merytoryczne, które wcześniej opiniowały wnioski pozytywnie, a potem zmieniały zdanie, nie uzasadniając tego w żaden sposób. [ankieta dla wnioskodawców]

Zadania były odrzucane bezpodstawnie, nie podawano autorów opinii negatywnych, były anonimowe. [ankieta dla wnioskodawców]

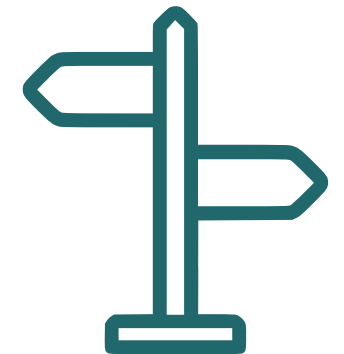
Myślę, że kryteria weryfikacji nie są jasne. Z mojego punktu widzenia weryfikacja bardzo wielu wniosków to jest subiektywna opinia komisji. [wywiad]

Niektóre oceny z tej karty są sprzeczne, czyli jeden wydział opiniuje negatywnie, a drugi pozytywnie. To jest też dla mieszkańców mylące. [wywiad]

Znaczna część wnioskodawców zwróciła uwagę na niejasne w ich odczuciu kryteria weryfikacji projektów. Podkreślano zwłaszcza **wewnętrzny brak spójności między jednostkami miejskimi**, którym zdarzało się mieć sprzeczne opinie na temat projektu.

Biuro ds. Organizacji Pozarządowych powinno **uzgadniać** między sobą opinie wszystkich jednostek, aby wyrazić jasne stanowisko na temat weryfikacji projektu. Dzięki temu będzie można uniknąć zamieszania i niejasności.

Warto również zastanowić się nad możliwością **zaproszenia wnioskodawcy** na spotkanie zespołu, podczas którego rozpatrywany jest jego wniosek, tak aby mógł wyjaśnić ewentualne wątpliwości.

REKOMENDACJA!

Niejasny status dostępnych działek

Warto też zastanowić się nad **systemem prezentowania działek** dostępnych dla projektów SBO. Pojawiały się drobne zastrzeżenia techniczne co do działania mapy w formularzu.

Ciekawym przykładem jest również wątek przeznaczenia działek miejskich na inwestycje komercyjne. Dwójka wnioskodawców, z którymi przeprowadzono wywiady, napotkała na podobny problem - okazało się że działka, którą wybrali do swojego projektu, planowana jest na sprzedaż dla firm deweloperskich. Co interesujące, sytuacja ta skończyła się inaczej dla każdej z tych dwóch osób - debiutujący w SBO wnioskodawca po otrzymaniu tej informacji zrezygnował ze swojego wniosku. Drugi autor - zaangażowany społecznie weteran inicjatywy - zdecydował się wejść w polemikę z organizatorem, co skończyło się dla niego pomyślnie. Warto w związku z tym tak zorganizować proces, żeby unikać sytuacji, w których to **od determinacji wnioskodawcy zależy, czy wniosek zostanie dopuszczony do głosowania.**

Niby mówimy budżet obywatelski, a tutaj był konflikt między obywatelem a interesem miasta. [wywiad]

Świetne oceny zespołu SBO

Jeżeli chodzi o załogę w SBO, to ja z nimi miałem bezpośredni kontakt i nie zauważyłem jakichś tam perturbacji.

W tym roku bardzo wyjątkowo, bardzo świetnie pracowali wszyscy, jeżeli chodzi o osoby, które były odpowiedzialne za SBO. Od początku mieliśmy opiekuna, mogliśmy zadzwonić w każdej sprawie.

Warto jednak zauważyć, że sam zespół zajmujący się SBO od strony administracyjnej był oceniany **bardzo pozytywnie** przez wszystkich wnioskodawców. Doceniono łatwość kontaktu, indywidualne podejście i wsparcie udzielone na etapie tworzenia wniosku.

Nie głosujmy sieci wodno-kanalizacyjnej!

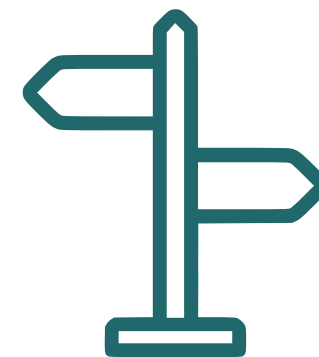
Warto pomyśleć nad wyłączeniem projektów infrastrukturalnych. Są bardzo ważne, ale tym ma się zająć miasto z innych środków. Uważam za żenujące, że mieszkańcy muszą się latami prosić np. o poprawę chodników, montaż oświetlenia chodnika czy ulicy. [ankieta dla głosujących]

Uważam, że wiele projektów powinno leżeć w standardowych działaniach operacyjnych miasta Szczecina. No ludzie, jeszcze trochę i będziemy głosowali za utrzymaniem sieci wodno-kanalizacyjnej! [ankieta dla głosujących]

SBO powinien się zajmować takimi projektami, które nie wchodzą w zakres budżetu miejskiego. Takie rzeczy jak wyrównywanie chodnika czy sprzątnięcie, to Urząd Miasta powinien to zrobić z racji swoich obowiązków, a nie w ramach społecznego działania. [wywiad]

Bardzo silnie obecnym we wszystkich modułach badania wątkiem był postulat wyłączenia podstawowych inwestycji infrastrukturalnych z zakresu SBO. Zdaniem badanych takie zmiany jak naprawa chodników czy montaż oświetlenia powinny być po prostu realizowane przez miasto.

Być może dobrym pomysłem jest wypracowanie **przejrzystego komunikatu na temat idei SBO** – czym jest i do realizacji jakich zadań służy. Dzięki temu mieszkańcy wiedzieliby, jakie projekty zgłaszać, a za jakie inwestycje odpowiada miasto.

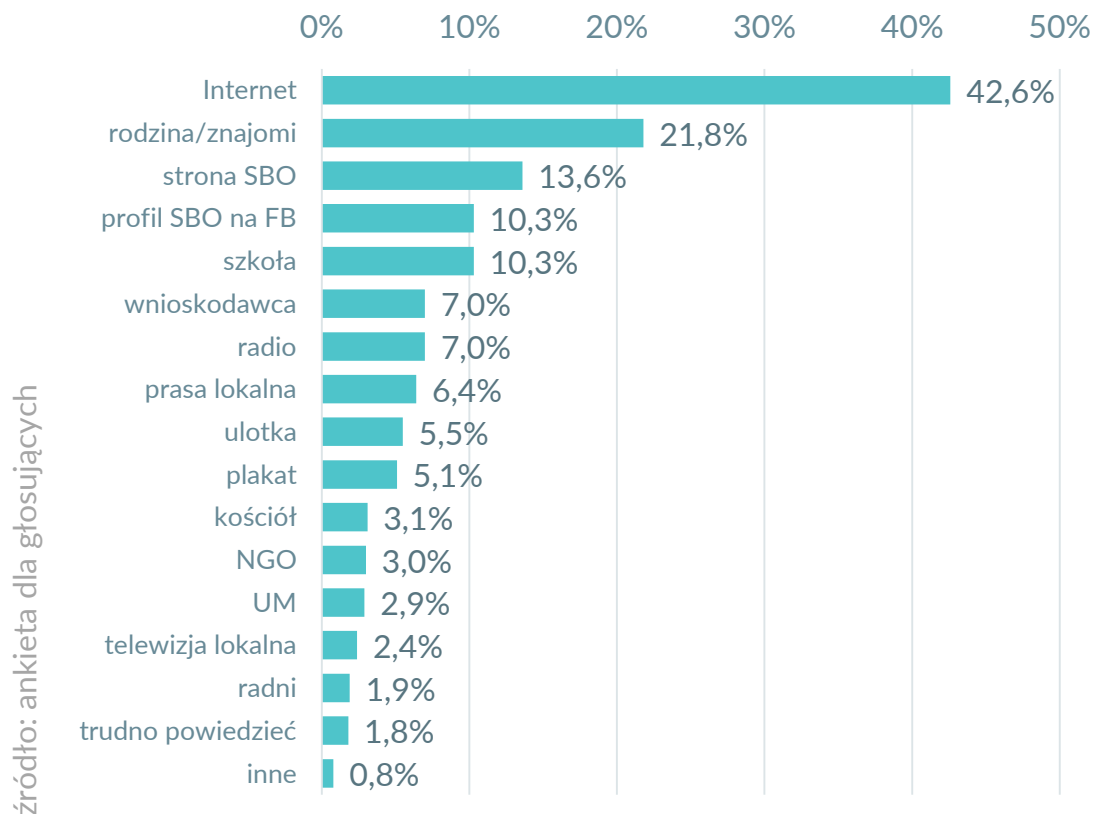

REKOMENDACJA!

**PROMOCJA
PROJEKTÓW
I SBO 2019**

O SBO w przestrzeni wirtualnej i międzyludzkiej

ŹRÓDŁA WIEDZY O SBO 2019

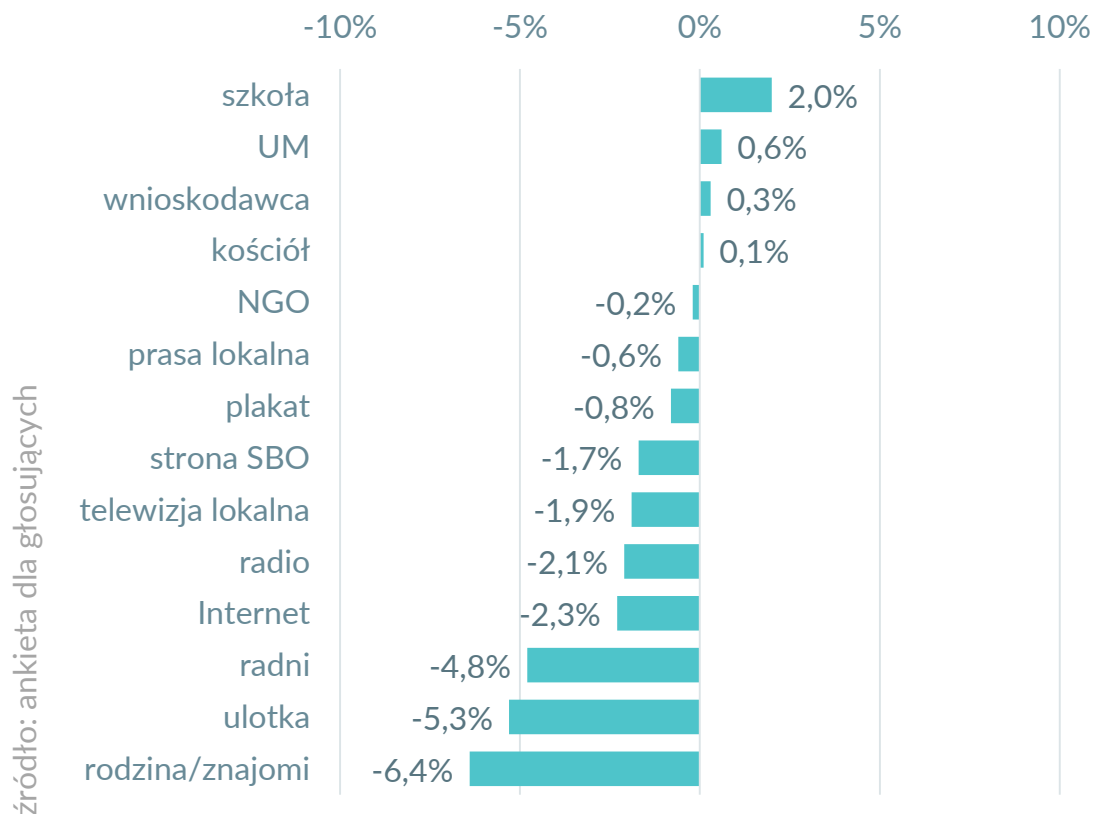

Podobnie jak w zeszłym roku, najpopularniejszymi źródłami wiedzy o SBO był **Internet** (4 na 10 respondentów stąd czerpało informacje) oraz **rozmowa z rodziną i znajomymi** (deklaracja co piątego respondenta).

Media „tradycyjne” znalazły się na końcu stawki – radio z wynikiem 7,0%, prasa z wynikiem 6,4% oraz telewizja z wynikiem 2,4%. Być może warto przemyśleć szersze uwzględnienie w działaniach promocyjnych tego rodzaju platform, które lepiej docierają do określonych grup społecznych (np. osób starszych).

Zasięg promocji nieco zmalął

ŹRÓDŁA WIEDZY O SBO: 2019 A 2018

Warto zauważyć, że w porównaniu z zeszłym rokiem niemal wszystkie źródła wiedzy „straciły”, jeżeli chodzi o zasięg. Zwraca uwagę również to, że rzadziej rozmawiało się o tej edycji z rodziną i znajomymi.

Do każdego inną drogą

źródło: ankieta dla głoszących

ŹRÓDŁA WIEDZY O SBO 2019 A WIEK

	ogółem	< 20 l.	20-29 l.	30-39 l.	40-49 l.	50-59 l.	60-69 l.	≥ 70 l.
Internet	42,6%	-10,5%	7,8%	4,8%	0,5%	-2,3%	-4,2%	-11,0%
rodzina/znajomi	21,8%	2,4%	7,6%	-1,5%	-5,4%	2,0%	-1,9%	-3,1%
strona SBO	13,6%	-7,5%	-0,3%	1,0%	5,0%	0,0%	0,3%	1,8%
profil SBO na FB	10,3%	-3,1%	2,6%	1,5%	0,5%	0,0%	-1,1%	-7,8%
szkoła	10,3%	33,3%	-8,0%	-6,1%	-3,5%	-7,4%	-9,8%	-9,3%
wnioskodawca	7,0%	0,2%	0,3%	0,6%	-0,1%	-1,9%	-2,3%	1,7%
radio	7,0%	-4,8%	-1,1%	1,6%	1,4%	2,6%	-0,6%	2,2%
prasy lokalna	6,4%	-5,3%	-2,5%	-0,8%	1,5%	2,8%	6,0%	12,0%
ulotka	5,5%	-3,3%	-1,2%	-0,3%	0,0%	3,5%	4,0%	5,9%
plakat	5,1%	-0,8%	0,6%	0,5%	-0,4%	-0,2%	1,1%	-2,4%
kościół	3,1%	0,2%	-1,7%	-1,7%	0,0%	2,6%	4,1%	4,2%
NGO	3,0%	-0,2%	0,3%	-0,3%	-0,1%	0,1%	1,8%	-1,2%
UM	2,9%	-1,8%	0,3%	0,2%	0,1%	1,9%	0,1%	-0,2%
telewizja lokalna	2,4%	-1,9%	-1,5%	-0,1%	0,6%	0,4%	2,4%	4,9%
radni	1,9%	2,0%	-0,1%	-1,0%	0,2%	-0,2%	0,3%	-1,0%
trudno pow.	1,8%	-1,2%	1,0%	0,0%	0,1%	-0,6%	-0,3%	1,8%
inne źródła	0,8%	-0,3%	0,0%	0,0%	0,2%	0,3%	0,4%	-0,8%

Analiza źródeł wiedzy o SBO w zależności od wieku pokazuje, że z **Internetu** wiadomości czerpią częściej młodzi ludzie w wieku **20-29 lat**. Stosunkowo częściej słyszą też o SBO od rodziny i znajomych.

Prasa i telewizja lokalna docierają szczególnie dobrze do osób starszych, **powyżej 60. roku życia**. W tej grupie dobre wyniki osiągnęło również ulotki.

Nierówne szanse w różnych wymiarach

Bo to jest kwestia nierównych możliwości, nierównej możliwości zdobycia głosu. Bo cokolwiek ja bym nie zrobiła, to pytanie jaka jest współmierność mojego nakładu pracy w stosunku do tych innych projektów [szkół czy obiektów sportowych]. [...] [Nie będę składać wniosku w przyszłym roku] bo ja oceniam, że nie mam szans. Bo jeżeli będzie znowu jakaś szkoła, to po prostu mija się z celem. [wywiad]

Według mnie dużo jest takich sytuacji, że w pewnej grupie ludzi pewna energia już się nie odrodziła. Ci ludzie przegrali, włożyli w to dużo wysiłku [...]. Oni już nie wrócili z tym projektem. Więc kwotowo to musiałyby być większa kwota i podział, czyli więcej szans zwycięstwa. [wywiad]

Dzielnice takie jak Bukowo nie mają szans w głosowaniu na swoje projekty ze względu na to, że nie ma tu bloków, tylko domy jednorodzinne i szeregowce, dlatego zawsze przegrywamy z dzielnicami o zabudowie z blokami mieszkalnymi, tam łatwiej przeprowadzić kampanię i pozyskać więcej głosów. Obecne zasady głosowania wykluczają takie społeczności jak nasza. [ankieta dla głosujących]

Często powracającym wątkiem była również kwestia **nierównych szans** pomiędzy projektami. Niektórzy wnioskodawcy i głosujący są rozczarowani tym, że ich projekty już na starcie są przegrane. Nierówności dotyczą głównie trzech wymiarów:

- projekty „indywidualne” vs projekty „instytucjonalne”
- doświadczone i zorganizowane grupy vs debiutanci
- małe osiedla vs duże osiedla

Słaba frekwencja spotkań promocyjnych

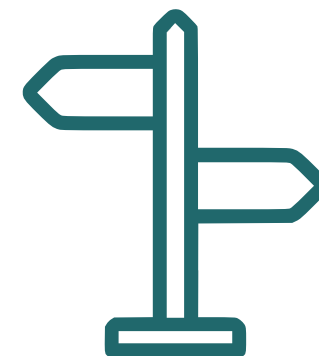

Odbывwały się one w momencie, kiedy projekty nie były jeszcze zakwalifikowane do głosowania, więc bez sensu było poświęcać czas nie wiedząc nawet czy projekty będą głosowane. Same spotkania nie były promowane i miały żenującą frekwencję. [ankieta dla wnioskodawców]

Bardzo mało osób było na spotkaniach promujących wnioski, jeżeli chodzi o mieszkańców. Dobrze byłoby organizować spotkania lokalnie, na miejscu, bo wiadomo, że nikt nie pojedzie na drugi koniec miasta, żeby się dowiadywać co tam na naszym osiedlu. [wywiad]

Wszyscy respondenci byli zgodni, że spotkania promocyjne, podczas których wnioskodawcy mogli przedstawić swoje projekty, **nie udały się**. Nie udało im się przyciągnąć mieszkańców, a ich organizacja i promocja wymagają poprawy w kolejnych edycjach.

Być może dobrym pomysłem byłoby zorganizowanie serii **spotkań w poszczególnych dzielnicach**, jeszcze przed rozpoczęciem naboru wniosków. Mogłyby być one okazją do dyskusji na temat potrzeb lokalnej społeczności i platformą do nawiązania współpracy przez osoby zainteresowane podobnymi działaniami.

REKOMENDACJA!

Problemy z harmonogramem

Frekwencja w tym roku była dużo mniejsza, ale mi się wydaje, że to przez nałożenie z wyborami samorządowymi. Ludzie byli pewni, że to było do 21-go. [...] Podczas promocji projektów ludzie nam machali, że oni już mają swojego kandydata. [wywiad]

Przedsięwzięcie można byłoby bardziej nagłośnić. Większą uwagę niestety zwracają obecnie zbliżające się wybory. [ankieta dla głosujących]

Wydaje się, że pewnym problemem było zazębienie się tegorocznej edycji SBO z **wyborami samorządowymi**. Po pierwsze mogło to wprowadzić mieszkańców w błąd co do terminu zakończenia głosowania. Po drugie, niektórym utrudniało promocję swoich projektów na ulicy.

Niektórzy wnioskodawcy zwracali również uwagę na to, że nie znali harmonogramu całego projektu, ich zdaniem powinien on być **zaplanowany i opublikowany dużo wcześniej**. Ułatwiłoby to wnioskodawcom promocję projektów. Należy zaznaczyć, że harmonogram był w rzeczywistości opublikowany wcześniej, więc jest to raczej problem **dostępności informacji**.

Budżetobus: dobrze, ale może być lepiej

Jak dla mnie Budżetobus był rewelacyjny, ale było go za mało. U nas na Kijewie był tylko raz.

Budżetobus jest sam w sobie dobrym pomysłem, ale jakbyśmy przyjrzeni się godzinom pracy Budżetobusu i miejscom, które wyznaczono, to było nieporozumienie.

źródło: wywiady

Budżetobus oceniany był **bardzo pozytywnie** przez badanych. Doceniono atrakcyjną formę i próbę dotarcia do szerszej grupy odbiorców.

W odczuciu respondentów jednak Budżetobus **jeździł za rzadko**, a jego trasę można by zaplanować lepiej. Należy zaznaczyć, że informacja o rozkładzie jazdy była dostępna na stronie SBO, wydaje się jednak, że nie dotarła do wszystkich. Warto lepiej wypromować ten przekaz, aby wnioskodawcy mogli lepiej przygotować się do promocji swoich wniosków przy tej okazji.

Giełda pomysłów na promocję

Kolumna w prasie lokalnej – w każdym tygodniu prezentowane projekty z danej dzielnicy

Zaopatrzenie każdego wnioskodawcy w niewielką pulę spersonalizowanych ulotek

„Urna” do głosowania w miejscach użyteczności publicznej, np. **centrach handlowych**

Więcej **lokalnych spotkań**, które będą bardziej przyjazne starszym osobom

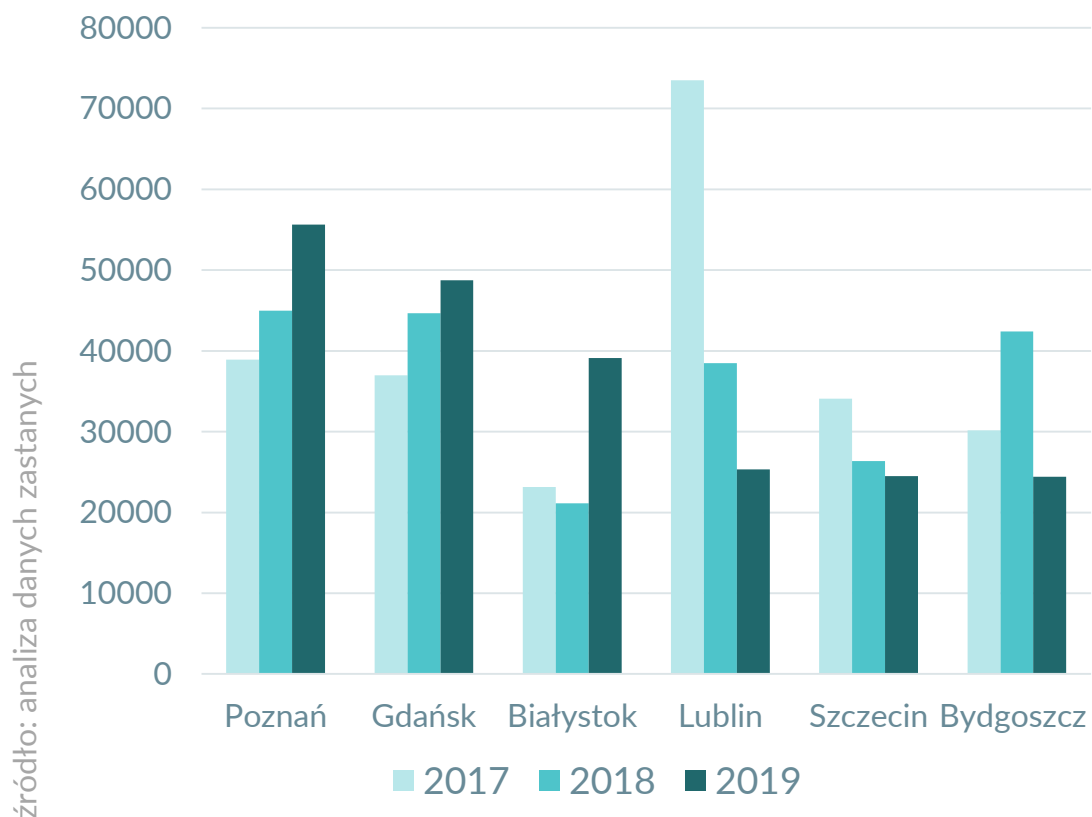
Większe zaangażowanie **Rad Osiedli** (jako gospodarzy spotkań lub miejsce, gdzie można oddać głos)

źródło: wywiady

GŁOSOWANIE

Liczba głosujących spada

LICZBA GŁOSUJĄCYCH W BO

W edycji 2019 SBO po raz kolejny spadła liczba osób głosujących. Szczecin, razem z Lublinem, znajduje się w grupie miast o **malejącej frekwencji**. Na przeciwległym biegunie znajdują się takie miasta jak Poznań czy Gdańsk, gdzie liczba głosujących z roku na rok rośnie.

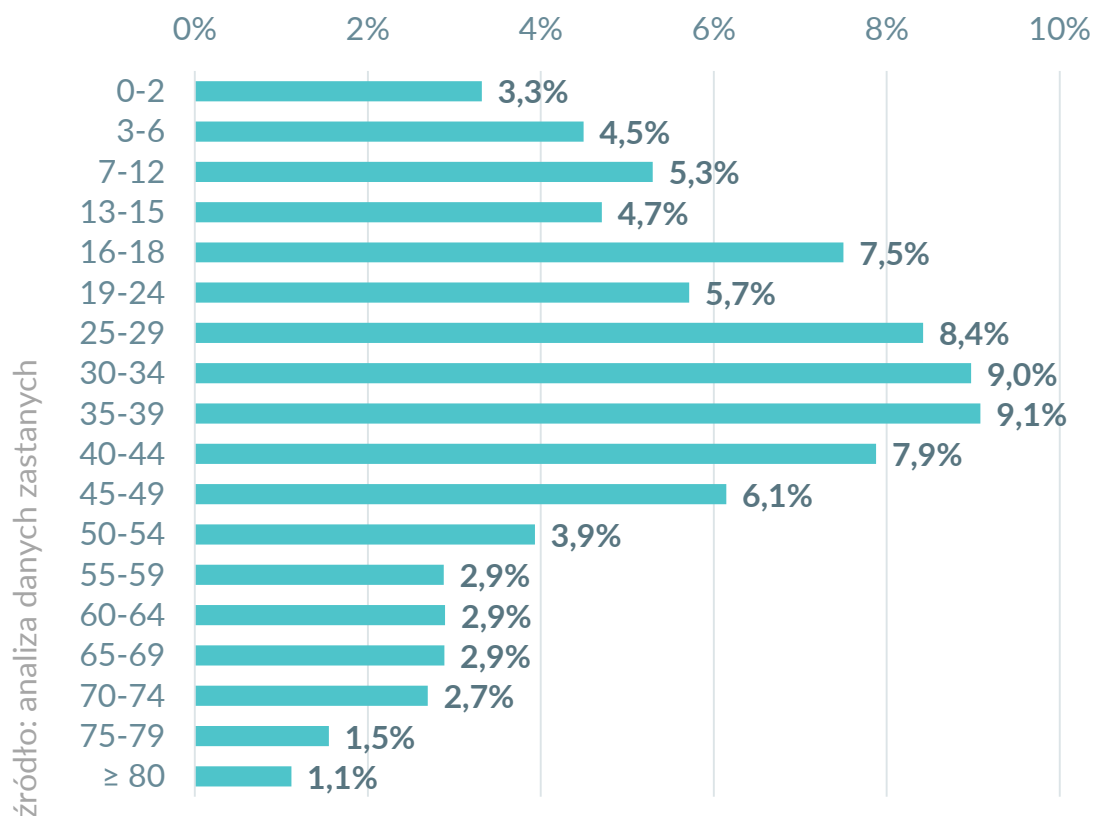
Bezpośrednie porównywanie frekwencji jest trudne ze względu na różny próg wiekowy uprawniający do oddania głosu. Kiedy jednak przeliczymy wyniki w oparciu o liczbę wszystkich mieszkańców, to Szczecin wypada w tym zestawieniu **najstaniej (5,3%)**, pomimo „liberalnego” progu wiekowego.

SBO 30-latkami stoi

FREKWENCJA A WIEK

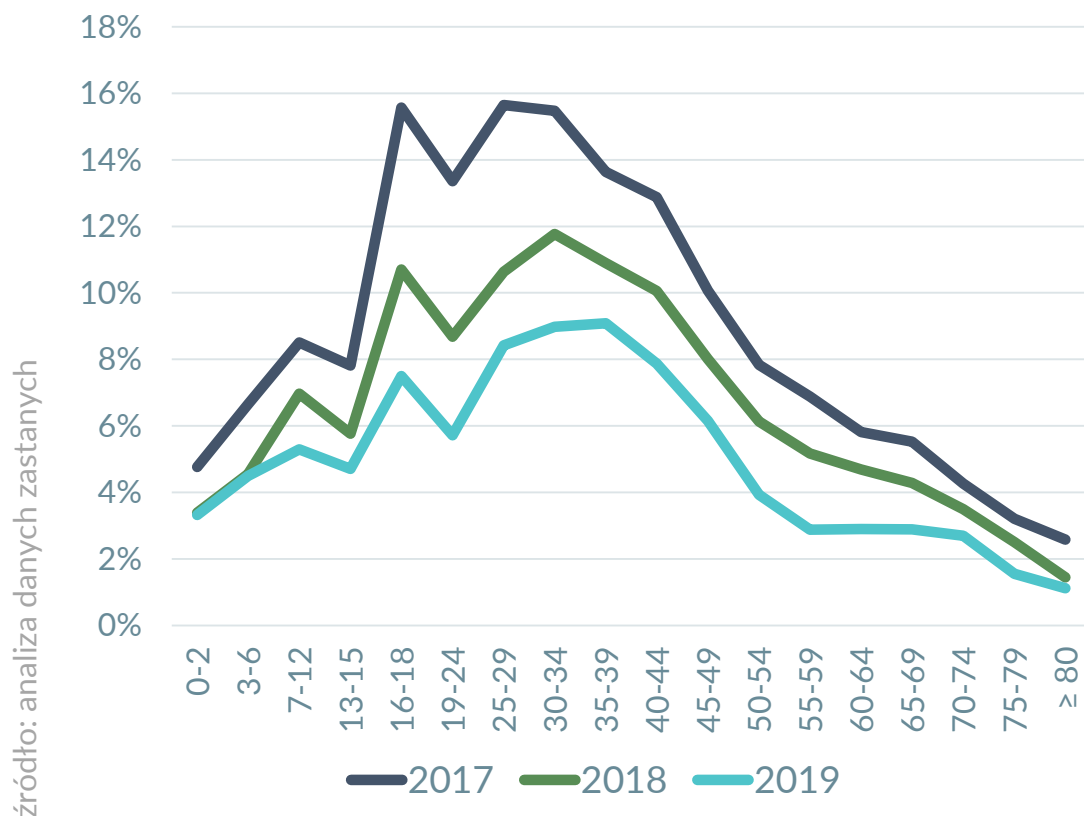
Najwyższą frekwencję w tegorocznej edycji odnotowano w grupie wiekowej **25-44 lat**, gdzie wyniosła **8,6%**. To właśnie głównie osoby w średnim wieku tworzą więc wnioski oraz na nie głosują.

Negatywnie wyróżniają się **studenci** (5,7% w grupie wiekowej 19-24 lat) oraz **osoby starsze** – po 50. roku życia frekwencja gwałtownie spada. Głos oddał tylko co 50. emeryt!

Frekwencja spada równomiernie

FREKWENCJA A WIEK
OD SBO 2017 DO SBO 2019

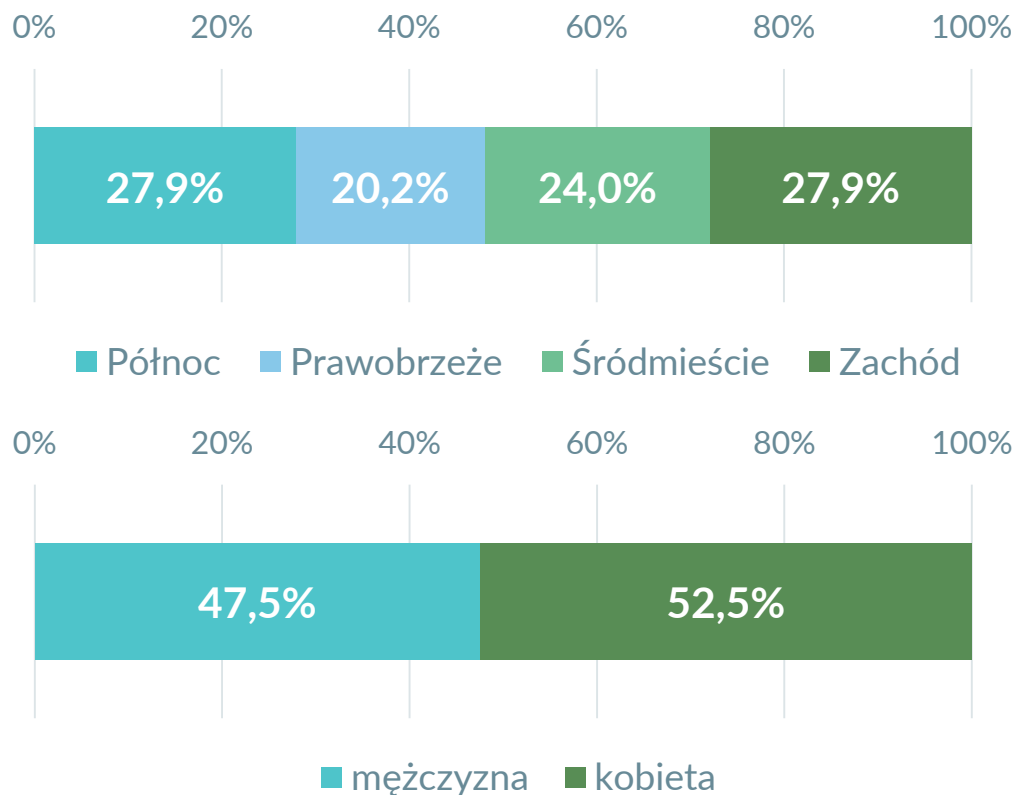
Frekwencja spadła w tym roku we wszystkich przedziałach wiekowych **równomiernie**. Jedyną grupą, której udało się powtórzyć wynik z poprzedniego roku, były dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 do 6 lat).

Stosunkowo największe spadki zanotowano u **50- i 60-latków**, gdzie frekwencja zmalała o około 1/3 w porównaniu z edycją 2018.

Równowaga między dzielnicami i płciami

MIEJSCE ZAMIESZKANIA I PŁEĆ GŁOSUJĄCYCH

źródło: ankieta dla głoszących + analiza danych zastanych

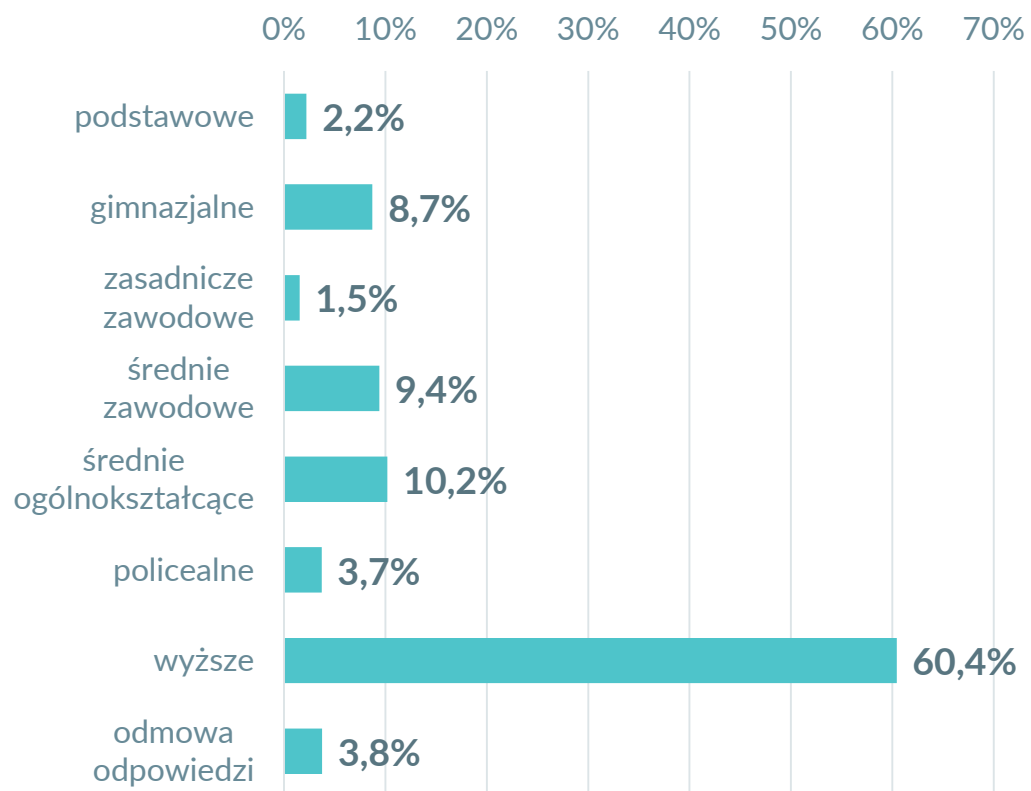

Rozkład dzielnic zamieszkania osób głoszących w tegorocznej edycji SBO dzieli się niemal na cztery równe części. **Każda z czterech dzielnic uczestniczyła w głosowaniu w równym stopniu.**

Podobna równowaga występuje jeżeli chodzi o **płeć** głoszących. Obserwowana w przypadku tworzenia wniosków dominacja mężczyzn tutaj nie występuje.

Głosują lepiej wykształceni

WYKSZTAŁCENIE GŁOSUJĄCYCH

źródło: ankieta dla głosujących

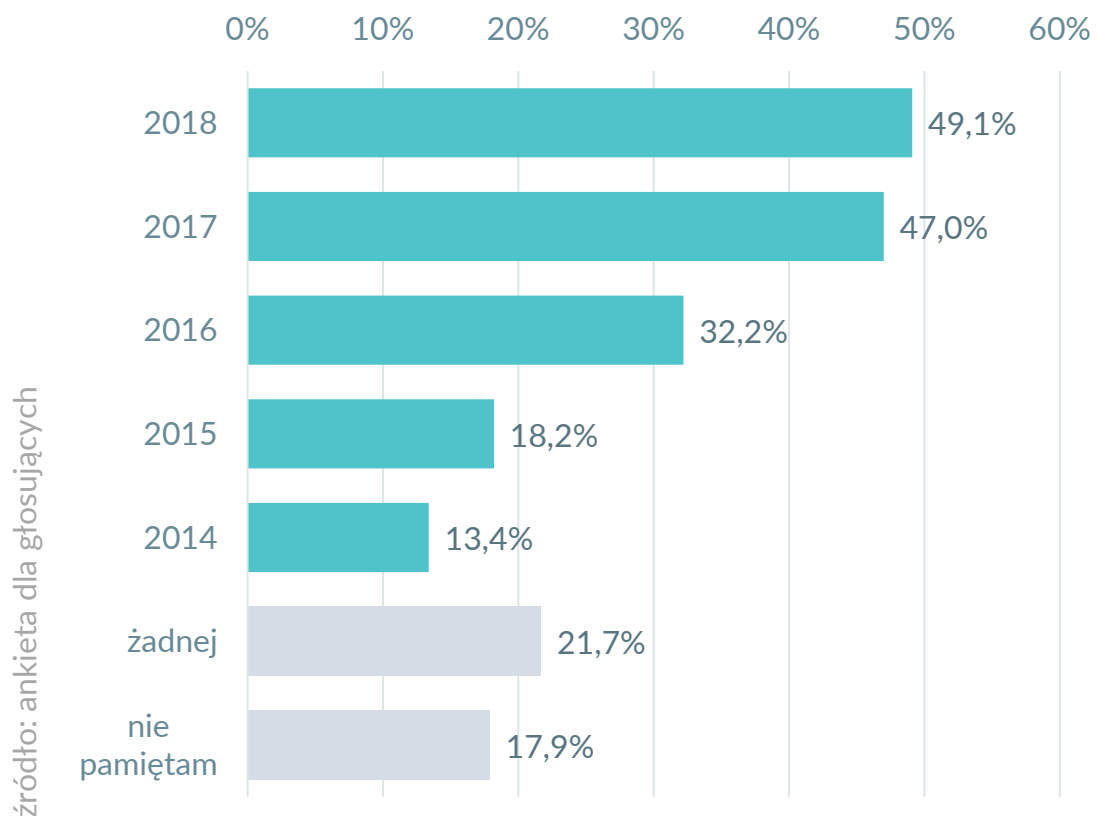
Aż **ponad 60%** głosujących legitymuje się **wyższym wykształceniem**.

Niedoreprezentowane są natomiast grupy z wykształceniem średnim oraz zasadniczym zawodowym.

To trend, który powtarza się w budżetach obywatelskich w całej Polsce – głosuje przede wszystkim **klasa średnia**.

Duża fluktuacja głosujących

UDZIAŁ W POPRZEDNICH EDYCJACH SBO

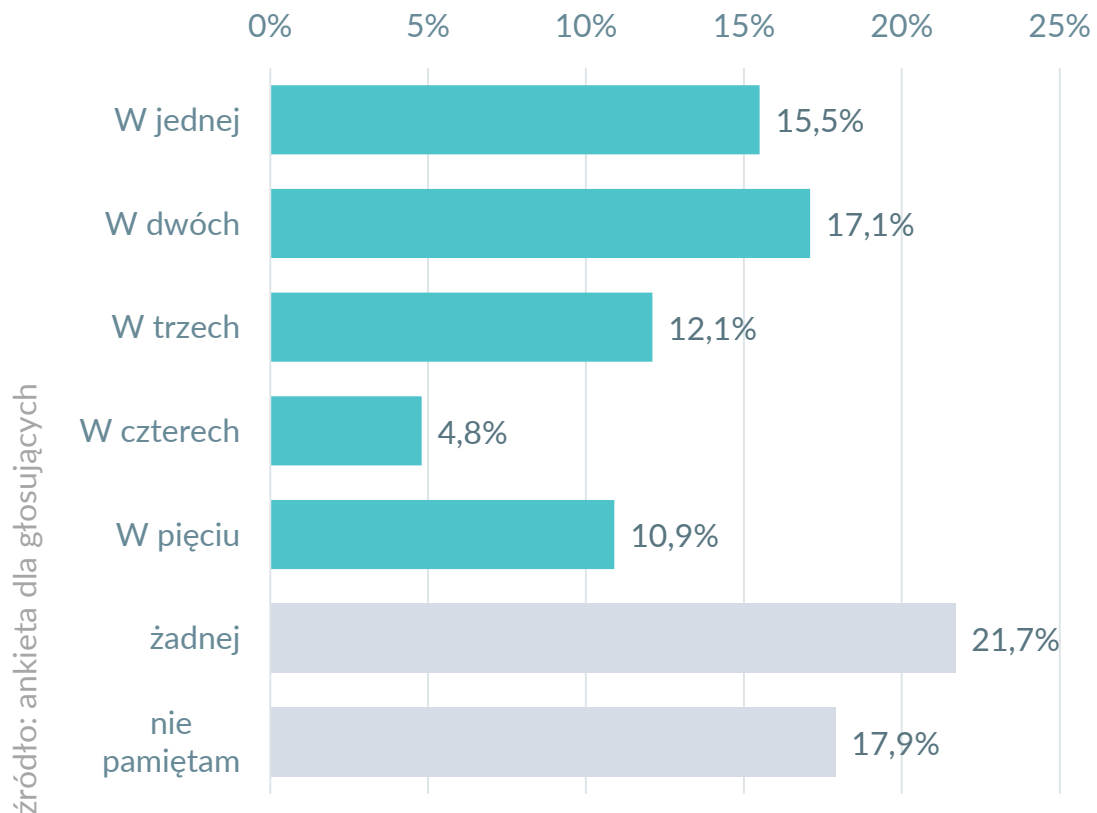

Zaledwie **co drugi** ankietowany głosował w poprzedniej edycji SBO. Jednocześnie, 78,3% respondentów głosowało wcześniej w co najmniej jednej edycji. Znaczy to, że udział w głosowaniu nie jest nawykiem, tylko raczej okazjonalną aktywnością, o której niekoniecznie się pamięta.

W rekordowej pod względem frekwencji edycji SBO (2015), w której wzięło udział blisko 50 000 Szczecinian, głosowała już tylko niespełna jedna piąta uczestników tegorocznej edycji.

Najwierniejsi są najlepiej wykształceni

UDZIAŁ W POPRZEDNICH EDYCJACH SBO

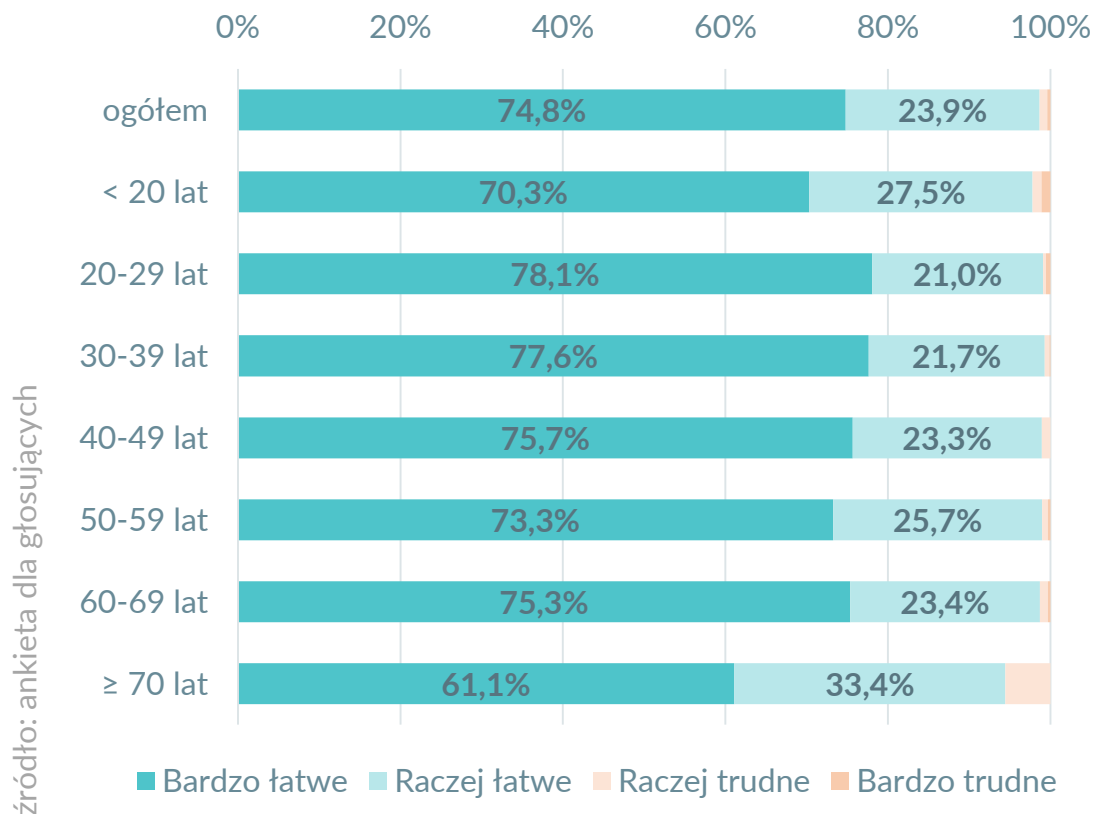

Jednocześnie widać, że istnieje grupa tzw. „heavy userów” SBO, którzy nie odpuścili dotąd ani jednej edycji. To co dziesiąty głosujący.

W tej grupie charakterystyczne cechy demograficzne dla osób zaangażowanych w SBO jeszcze bardziej dominują – są to więc często **mężczyźni w średnim wieku**, a aż **80%** z nich legitymuje się **wyższym wykształceniem**.

Oddanie głosu nie sprawia trudności...

ŁATWOŚĆ GŁOSOWANIA A WIEK

Aż trzy czwarte respondentów uważa, że bardzo łatwo było zagłosować w SBO 2019. Łącznie aż **98,7%** ankietowanych ocenia łatwość oddania głosu pozytywnie.

Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że ocena ta jest zróżnicowana ze względu na wiek. Stosunkowo **najwięcej trudności głosowanie sprawiło osobom starszym**, chociaż i w tej grupie ocena jest zdecydowanie pozytywna.

...ale można coś jeszcze poprawić

Problem sprawiło:

- *wyszukanie strony „głosuj elektronicznie” i dalszych linków*
- *odnalezienie opcji "głosuj" - niby proste, a trzeba się trochę naklikać i poprzewijać stronę*
- *odnalezienie przycisku do głosowania, który nie zbyt dobrze widoczny na stronie głównej; brak jest też zakładki „głosuj”, która wprost przenosiłaby na stronę głosowania*
- *z pozycji strony głównej nie mogłam znaleźć karty do głosowania*
- *znalezienie opcji do głosowania, bo była mało widoczna i była na dole strony*
- *samo znalezienie elektronicznej karty do głosowania było trudniejsze niż w ubiegłych latach*

źródło: ankieta dla głosujących

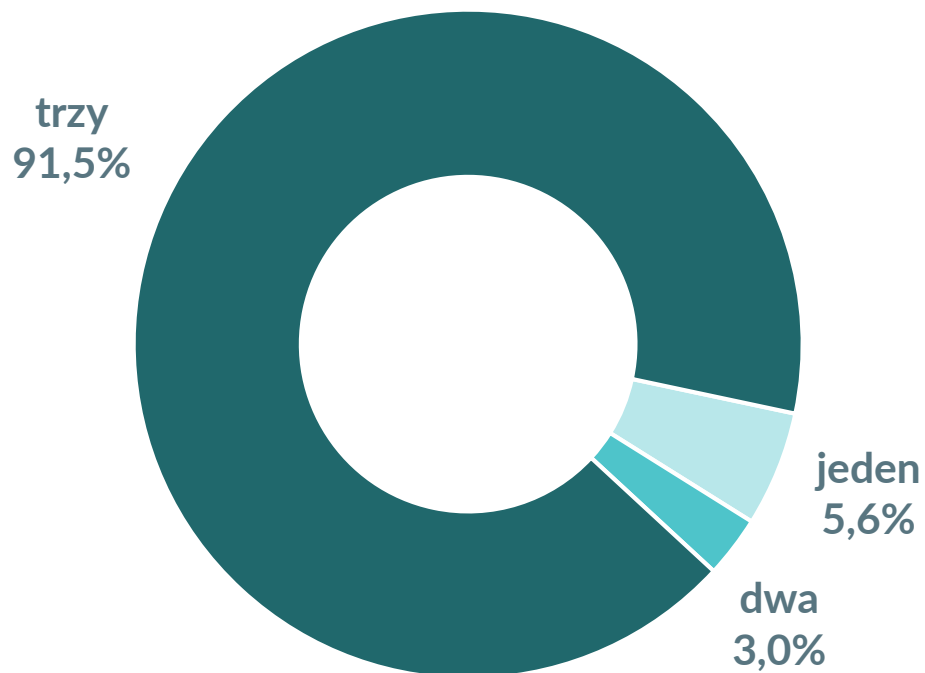
Jedną z niewielu technicznych uwag co do procesu była trudność w **odnalezieniu odnośnika do samej karty do głosowania**. W przyszłych edycjach należy więc pomyśleć o poprawie funkcjonalności strony, aby nie było problemów z przejściem do faktycznego głosowania.

Prawie wszyscy wykorzystują wszystkie głosy

LICZBA ODDANYCH GŁOSÓW

źródło: analiza danych zastanych

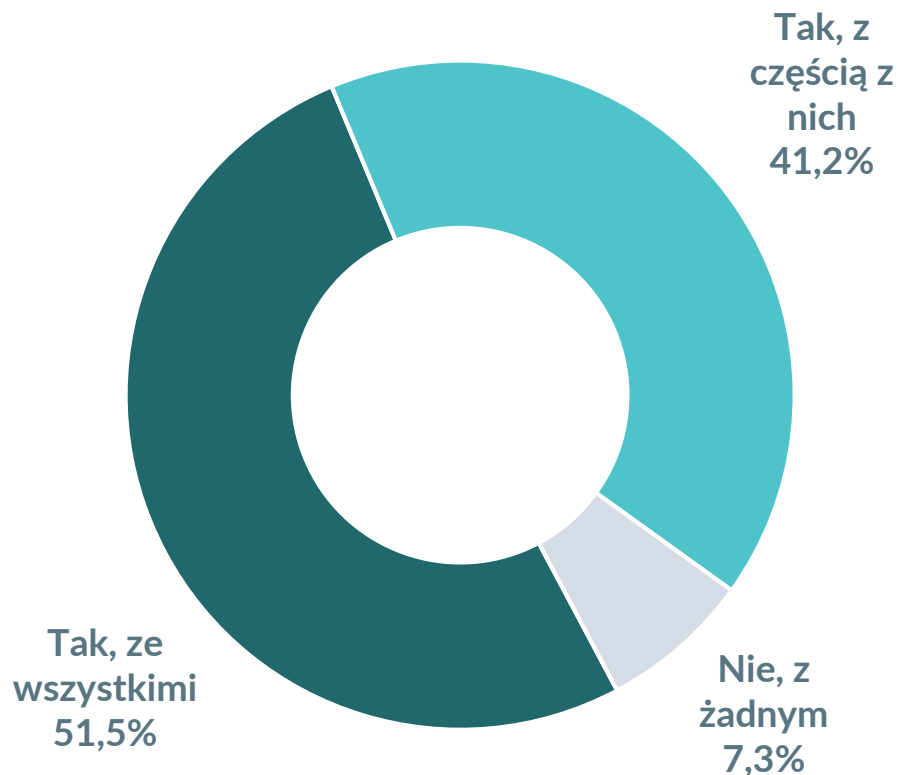
Współpraca z portalem Wspieram.to była przyjęta dobrze. Niektórzy rozmówcy zwrócili jednak uwagę na fakt, że część głosujących nie wiedziała o tym, że można oddać więcej niż jeden głos i popierali tylko ten projekt opisany na portalu.

Z analiza wynika, że **nieco ponad 90% osób wykorzystuje wszystkie swoje głosy**. 1 na 20 głosujących wybiera tylko jeden projekt. Trudno jednak wnioskować, z czego to wynika – być może ze wspomnianego efektu portalu Wspieram.to, a być może chcą poprzeć tylko jeden, konkretny projekt i nic innego ich interesuje.

Wybór jest raczej racjonalny, a nie emocjonalny...

ZAPOZNANIE SIĘ Z PROJEKTAMI

źródło: ankieta dla głosujących

Celem tego pytania było sprawdzenie, czy mieszkańcy mają już wybrane „swoje” projekty przy przystępowaniu do głosowania, czy też podejmują decyzję na podstawie wnikliwej analizy wszystkich wniosków.

Połowa respondentów deklaruje, że zapoznała się ze wszystkimi projektami w dzielnicy, w której oddawała głos. Wskazywało by to raczej na hipotezę, że projekty wybierane są w oparciu o przyjrzenie się całej ofercie, a nie na podstawie wpływu akcji promocyjnej konkretnego projektu.

...choć młodzi są nieco bardziej spontaniczni

ZAPOZNANIE SIĘ Z PROJEKTAMI A WIEK

	ogółem	< 20 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60-69 lat	≥ 70 lat
Tak, ze wszystkimi	51,5%	-2,7%	-4,2%	-0,8%	5,6%	2,5%	4,1%	-3,7%
Tak, z częścią z nich	41,2%	-1,0%	3,4%	2,5%	-4,5%	-0,3%	-3,5%	-2,6%
Nie, z żadnym	7,3%	3,8%	0,8%	-1,7%	-1,2%	-2,1%	-0,6%	6,2%

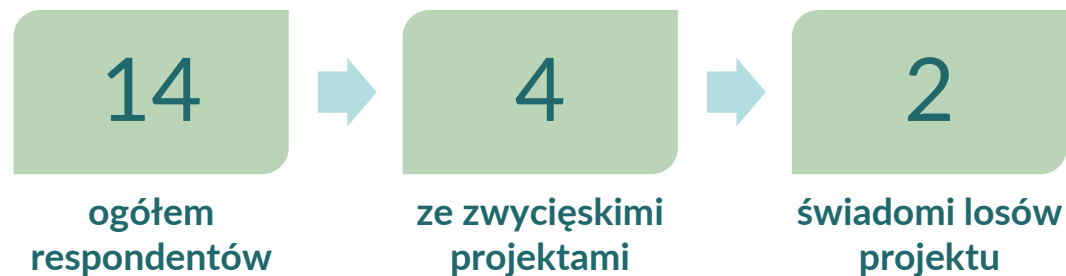
źródło: ankieta dla głoszących

Co ciekawe, okoliczność wyboru projektów zależna jest też od wieku. Wnikliwiej analizują listę wniosków osoby nieco starsze, w wieku od 40 do 69 lat. **Młodzi ludzie** natomiast stosunkowo częściej przyznają, że **nie zapoznali się ze wszystkimi projektami**.

REALIZACJA PROJEKTÓW

Nie wiemy, co wnioskodawcy sądzą o realizacji...

SATYSFAKCJA Z REALIZACJI

źródło: ankieta dla wnioskodawców

	zdec. tak	raczej tak	raczej nie	zdec. nie
zadowolenie ze współpracy z Urzędem Miasta na etapie realizacji projektu		1	1	2
zadowolenie ze zrealizowanych projektów w ich ostatecznym kształcie		1		3

Zbadanie satysfakcji z realizacji projektów wybranych w poprzednich edycjach SBO było jednym z celów ankiety skierowanej do wnioskodawców. Niestety ze względu na niski zwrot odpowiedzi trudno jest wyciągać z niej wnioski na ten temat.

Spośród 14 respondentów, 4 osoby mają na swoim koncie zwycięskie wnioski. Tylko 2 z nich wiedzą w ogóle, na jakim etapie realizacji są te projekty. Wszyscy deklarują raczej **negatywne odczucia** zarówno ze współpracy z Urzędem Miasta, jak i ze zrealizowanych projektów w ich ostatecznym kształcie.

UWAGA: Należy pamiętać, że w ankiecie dla wnioskodawców tylko 4 osoby oceniały realizację zadań. Dlatego też trudno wyciągać na tej podstawie zdecydowane wnioski, zwłaszcza, że zazwyczaj swoją ocenę wyrażają osoby niezadowolone.

...ale głosujący zwracają uwagę na problem z nią

Poprzednie edycje SBO pokazują, że miasto i tak nie realizuje zwycięskich projektów, co zniechęca do angażowania się w tę inicjatywę - również do głosowania.

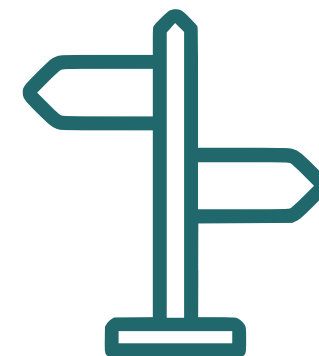
Chciałabym, żeby przegłosowane projekty były realizowane w 100%. Wydaje mi się, że wcześniej głosowałam na prace przy jeziorze Głębokie, to przeszło, a z tego co widzę nic się tam nie zmieniło. Teraz znowu są tu jakieś projekty. Przestaję w to wierzyć.

Nie realizujecie projektów, które wygrały np. „Równe chodniki dla Szczecina”. To zniechęca do udziału w SBO.

Poprzedni projekt, na który głosowałam, a który wygrał, nie został zrealizowany. Okazało się, że koszty są większe niż przewidywano. To bardzo zniechęca, kilka osób postanowiło z tego powodu więcej nie głosować. Uważają, że to ściema.

Negatywne uczucia pojawiały się za to na pewno w ankiecie dla głosujących. Część osób zaznaczyła, że **powolna realizacja zwycięskich projektów zniechęca do udziału w SBO**. Nieliczni wyrażali wręcz w związku z tym przekonanie, że całe głosowanie jest nieuczciwe.

Konieczne jest **lepsze informowanie mieszkańców o realizacji zwycięskich projektów**, a w przypadku problemów – **przejrzyste wyjaśnienie, z czego wynikają opóźnienia**. Taka baza powinna być regularnie aktualizowana. Być może dobrym pomysłem jest to, aby mogli się tam również wypowiedzieć autorzy zwycięskich projektów.

REKOMENDACJA!

Co jeszcze poprawiać?

SUGESTIE ZMIAN W INICJATYWIE SBO

I	3,5%	szerszy zasięg promocji
II	2,4%	lepsza jakość projektów
III	1,2%	inne zasady głosowania
IV	1,1%	większa sprawność w realizacji
V	1,0%	lepszy opis projektów

źródło: ankieta dla głosujących

Ta większa sprawność w realizacji to jeden z pięciu głównych kierunków poprawy SBO, wskazanych przez samych głosujących. Najwięcej osób sugeruje **zwiększenie zasięgu promocji** oraz pracę na rzecz **poprawy jakości projektów**.

UWAGA: Analiza została przeprowadzona na podstawie zakodowanych odpowiedzi na pytanie otwarte z ankiety dla głosujących. Ze względu na to, że respondenci niechętnie odpowiadają na takie pytania, nie należy bagatelizować niskich odsetków.

Ale koniec końców: SBO zmienia Szczecin na lepsze!

Dla mnie to jest jedno z narzędzi w mojej działalności miejskiej, dzięki któremu mogę coś zrobić, coś zmienić.

Naprawdę można wygrać dla swojej dzielnicy świetne projekty. [...] Być może w życiu by nie powstały żadne ogrody czy żadna fontanna, bo miasto by zwyczajnie nie miało na to środków, bo są ważniejsze potrzeby.

Myślę, że to jest takie poczucie, że jako zwykły mieszkaniec ma się wpływ na swoje najbliższe otoczenie.

Daje mieszkańcom świadomość, że ich głos też się liczy.

Należy jednak podkreślić, że pomimo różnego rodzaju zastrzeżeń i zgłaszanych problemów, **SBO ma realny wpływ na miasto i jego mieszkańców**. Dostrzegają to zwłaszcza wnioskodawcy – niemal wszyscy nasi rozmówcy zaznaczali, że sama inicjatywa jest potrzebna i pożyteczna, należy po prostu dalej ją doskonalić.

DZIĘKUJEMY!

